

det synspunkt, at det vil være i låntagernes interesse, at de får adgang til at indhente tilbud om lån hos mere end en forening. Sådan er forholdet under de nugældende bestemmelser i hovedstadsområdet, som er fælles udlånsområde for 3-4 og i nogle distrikter endog 5 foreninger, medens de foreninger, som giver udlån i den øvrige del af landet, i princippet har eneret på udlånet (bortset fra mindre ejendomme, som også Husmandshypotekforeningen kan yde lån til).

Under de forhold, som herskede, da kredit- og hypotekforeningslovgivningen af 1936 kom til eksistens, lagde man stor vægt på at begrænse foreningernes indbyrdes konkurrence, idet man havde konstateret forskellige uheldige konsekvenser af dette system, navnlig ved ydelse af for store lån. Som forholdene har udviklet sig i de forløbne 25-30 år, mener flertallet, at dette hensyn nu har mindre vægt — bl. a. fordi der ved 1936-lovgivningen blev indført et statsligt tilsyn, som navnlig tager sigte på udlånsniveauet. Nu bør vægten snarere lægges på de fordele, som lånsøgerne kan opnå ved ikke at være henvist til en enkelt forening. Der tænkes herved bl. a. på at give lånsøgerne større valgmulighed mellem rentefod, løbetid og lånevilkår i øvrigt, samt i det hele taget adgang til bedre og hurtigere behandling af låneandragender.

Endelig har flertallet gjort gældende, at udviklingen er løbet fra en særlig hypotekforening for de mindste ejendomme. Husmandshypotekforeningen blev stiftet for at betjene husmandsbrug og mindre jordløse huse på landet, som efter erfaringerne ikke kunne opnå tilfredsstillende belåning i de da eksisterende foreninger. Sådanne ejendomme er imidlertid stærkt på retur, og det er næppe for meget sagt, at de ejendomme, som overhovedet kan danne basis for realkredit, nu er af en sådan kvalitet, at de burde kunne opnå tilfredsstillende belåning i de „normale“ foreninger. Derfor bør man enten afvikle Husmandshypotekforeningens udlån eller ophæve de særlige begrænsninger i foreningens udlånsadgang.

Et mindretal (udvalgets fjerde medlem) har erklæret sig enig med flertallet i, at en reduktion af hypotekforeningernes antal vil være rationel, og har også kunnet tiltræde flertallets betragtninger om Husmandshypotekforeningens særlige forhold. Derimod mener dette medlem, at sondringen mellem købstadforeninger og landforeninger bør opretholdes, og at fordelene ved skarpt adskilte udlånsområder er større end betænkelighederne ved fælles udlånsadgang, hvorfor han foreslår foreningernes eneret bevaret.

Om de synspunkter, som er fremkommet under

udvalgets drøftelser, henvises i øvrigt til betænkningens kap. 2.

Ved de forhandlinger, som efter betænkningens afgivelse har været ført med de eksisterende hypotekforeninger og mellem foreningerne indbyrdes, er der - med en enkelt undtagelse - opnået tilslutning til følgende afgrænsning af udlånsområderne:

1. Ved sammenslutning af Københavns Hypotekforening og Østifternes Hypotekforening dannes en ny forening med hovedstadsområdet og købstæderne i hele landet som udlånsområde. De 2 foreninger er enige om at søge denne sammenslutning gennemført,

2. Grundejernes Hypotekforening opretholdes og får udvidet sit udlånsområde med et antal hovedstadskommuner. Den endelige afgrænsning er endnu ikke fastsat.

3. Ved sammenslutning af Østifternes Land-Hypotekforening og Husmandshypotekforeningen dannes en ny forening med udlånsadgang i hele landet uden for købstæderne og hovedstadsområdet.

De 2 foreninger er enige om at søge denne sammenslutning gennemført.

4. Jydsk Hypotekforening opretholdes og får udvidet sit udlånsområde med købstæderne uden for Jylland.

5. Ny jydsk Land-Hypotekforening opretholdes og får sit udlånsområde udvidet med landdistrikterne uden for Jylland.

6. Ålborg Hypotekforening opretholdes med sit nuværende udlånsområde, Ålborg og Hasseris kommuner.

Efter denne afgrænsning af udlånsadgangen vil hypotekforeningsudlånet være tilrettelagt således:

I hvert af de 3 områder: hovedstadsområdet, købstæderne og landdistrikterne, er der udlånsadgang for 2 - men også kun 2 - foreninger. Alle foreninger får normal udlånsadgang, idet Husmandshypotekforeningen med dens særlige begrænsninger sammenlægges med en anden forening.

Efter forslaget opnås ganske vist ikke den tilbundsgående rationalisering af hypotekforeningsudlånet, som man ville anse for ønskelig, men de påtænkte sammenslutninger betegner dog et væsentligt skridt i den rigtige retning. Forslaget betyder, at sondringen mellem foreninger for købstæderne og foreninger for det øvrige land opretholdes, men ved de foreslåede omlægninger holdes vejen åben for en yderligere forenkling, når tiden måtte være moden hertil.